

Activitatea științifică a profesorului Henri H. Stahl. Repere documentare

Viorica Prodan

- 1901 Se naște la București, la 12 octombrie, într-o veche familie de intelectuali catolici cu îndepărtate rădăcini în Bavaria și Normandia.
- 1910 Dimitrie Gusti pune bazele învățământului sociologic modern la Universitatea din Iași, apoi și la cea din București.
- 1921 Absolvă Universitatea din București, Facultatea de Drept. Frecventează ca simplu audient Facultatea de Litere și Filosofie.
Se înființează Institutul Social Român, care în 1938 devine Institutul de Cercetări Sociale al României.
- 1925 Dimitrie Gusti inițiază și îndrumă primele acțiuni de cercetări monografice ale realității satelor din România. Cercetările sunt întreprinse cu ajutorul echipelor complexe interdisciplinare formate din studenți și specialiști, procedeu unic în istoria cercetărilor sociologice. Începutul cercetărilor monografice din România s-a făcut cu campania monografică în satul Goicea Mare – județul Dolj.
- 1926 Participă, pentru prima oară, la campania monografică inițiată de Dimitrie Gusti în satul Rușețu – județul Brăila.
- 1927 Participă, pentru a doua oară, la campania monografică inițiată de Dimitrie Gusti în satul Nerej – județul Vrancea, „matca tuturor teoriilor”. Henri H. Stahl realizează ulterior monografia satului Nerej.
- 1928 Participă la campania monografică în satul Fundu-Moldovei – Câmpulung – Bucovina. În acest sat se va inaugura primul muzeu destinat publicului, cu o colecție de obiecte din satele Nerej și Fundu-Moldovei. Exponatele vor fi transportate în același an la București (224 de obiecte), constituindu-se în primul muzeu de sociologie din România.
Membru al Asociației monografiștilor din România (președinte fiind Dimitrie Gusti), ulterior transformată în secție de sociologie a Institutului Social Român.
- 1929 Asistent onorific la Catedra de sociologie a Facultății de Litere și Filosofie din București.
Participă la campania monografică în satul Drăguș – județul Făgăraș, campanie care va fi reluată în 1932 și 1933. Realizează cu această ocazie primul film sociologic din România – Drăguș, urmat de filmele sociologice Cornova (1931), Șanț (1936), Muzeul Satului (1936) și Fundu-Moldovei (1937).
- 1930 Participă la campania monografică din satul Runcu, județul Gorj.

- Profesor de sociologie la Școala superioară de asistență socială din București.
- 1931 Participă la campania monografică în satul Cornova, județul Orhei. Inițiază monografierea și recensământul cartierului bucureștean Fundenii Doamnei din Colentina, lucrare pe care nu o finalizează.
- 1932 Conduce personal campania monografică în satul Drăguș, campanie începută în anul 1929.
- 1933 Realizează, împreună cu Mac Constantinescu, o expoziție aerofotogrametrică, evidențiind, pentru prima oară, utilitatea pe care fotografiile aeriene le pot avea în studiul problemelor sociale. Începe prelucrarea și redactarea materialului strâns cu ocazia cercetării satului Drăguș. Conduce trei echipe monografice studențești în satul Valea Doamnei, Muscel. Organizează elaborarea monografiei satului Poenărei, Muscel.
- 1934 Numirea lui Dimitrie Gusti la conducerea Fundației Culturale Regale determină o modificare importantă în viața sociologică a monografiștilor prin trecerea de la o activitate de cercetare, la o activitate practică de ridicare a satelor. Mulți dintre monografiști consideră aceasta o trădare a ideii și preocupărilor de sociologie generală. Henri H. Stahl rămâne alături de Dimitrie Gusti și acceptă postul de director de studii în cadrul Fundației.
- 1935 Conduce, ca adjunct, campania din satul Șanț, județul Năsăud. Înființează, împreună cu Octavian Neamțu, revista *Curierul echipelor studențești*, în care este prezentată activitatea monografică a studenților monografiști. În 1939, revista își schimbă titlul în *Curierul Serviciului Social*. Se concretizează conflictul dintre străduința științifică a monografiștilor, dintre acțiunea lor culturală „utopică” și cercurile conducătoare ale vremii. Henri H. Stahl se refugiază în cercetările despre folclor, participând la anchetele despre folclor organizate de Constantin Brăiloiu. Elaborează, împreună cu Victor Ion Popa, planul general de organizare a Muzeului din București, pe baza ideilor lui Dimitrie Gusti.
- 1936 Organizează, la sugestia lui Dimitrie Gusti, în satul Stănești (Făgăraș) prima școală de șefi de echipă monografică, urmată în 1939 de o a doua școală la Petriș, județul Arad. Reia organizarea campaniei monografice în satul Șanț (Năsăud). Apare revista *Sociologie românească*, unde va publica multe din articolele sale privind activitatea monografiei și rezultatele ei. Apare primul volum, din cele patru, ale Enciclopediei României, înlocuindu-se în acest fel vechiul plan a lui Dimitrie Gusti de a întocmi o sociologie a națiunii. Se inaugurează în luna mai Muzeul Satului din București, realizat în numai 60 de zile, datorită competenței și entuziasmului tinerilor din echipele monografice studențești.
- 1937 Organizează standul României la expoziția europeană a locuinței rurale desfășurată în anexa Maillot a Expoziției internaționale de la Paris. I se decernează, cu acest prilej, de către guvernul francez, Legiunea de onoare – gradul de cavalier. Conferențiar de sociologie sătească la Școala de echipe studențești, la

- cursurile școlilor pentru cenzori statistici, la cursurile pentru educarea tineretului de specialitate, la cursurile de perfecționare a învățătorilor și personalului administrativ. Predă metoda anchetelor sociale în clasa Marelui Voievod Mihai.
- 1938 Conduce echipa monografică studențească în satul Nerej, județul Vrancea. Participă la pregătirile celui de-al doilea Congres Internațional de Sociologie de la București (29 august 1939), care nu a mai avut loc din cauza izbucnirii celui de al doilea război mondial. Dimitrie Gusti inițiază Legea serviciului social prin care se reglementează, pentru prima dată în lume, cercetarea sociologică îmbinată cu acțiunea socială practică și cu pedagogia socială. Conduce campania monografică a satului Dioști.
- 1939 Apare în 3 volume, cu o prefață de Dimitrie Gusti, una dintre cele mai importante lucrări ale sale, *Nerej, un village d'une région archaïque*, editată de Editura Institutului Social Român, care figurează în bibliografia obligatorie a unor facultăți de sociologie din lume.
- 1940 Susține doctoratul prezentând ca teză fragmente din cercetările din Nerej, obținând *suma cum laude*. Se suspendă Serviciul Social și, odată cu el, întregul efort al școlii românești de sociologie. Henri H. Stahl își dă demisia și se angajează la Institutul Central de Statistică, în postul de director la Serviciul exterior și al statisticii administrative, unde înființează funcția de cenzor și cea de ofician statistic. Organizează, de asemenea, Oficiul de documentare al Institutului.
- 1941 Coordonează, alături de Anton Golopenția, în cadrul Direcției de statistică, colectivul de sociologie. Coordonează campania de recensământ din județul Storojineț, Bucovina și județele Orhei, Lăpușna, Basarabia. Propune introducerea în anchetă a unui formular cu scop sociologic.
- 1942 Asistent la catedra de sociologie a Facultății de Litere și Filosofie din București. Organizează și conduce primul seminar de monografie sociologică. În urma dezbaterilor de la seminar întocmește primele manuale de monografie sociologică: *Tehnica monografiei sociologice* și *Monografia unui sat*. Conduce campania de recensământ în Transnistria și a elaborării monografiei satului Mălăești. Este premiat de Baroul din Ilfov. Redactează cursul de sociologie rurală aprobat de Consiliul Facultății de Litere și Filosofie și Ministerul Economiei Naționale.
- 1943 Câștigă prin concurs „conferința” de sociologie rurală la Facultatea de Litere și Filosofie din București. D. Gusti prezintă *Raportul asupra activității științifice, didactice și organizatoare a dlui Stahl*. Membru corespondent al Institutului Internațional de Sociologie.
- 1944 Președinte al Comisiei de reglementare a situațiilor obștilor forestiere.
- 1945 Întocmește, împreună cu Sergiu Voinea, manualul de sociologie pentru clasa a VIII-a. A doua ediție va apărea în 1946.
- 1946 Reia cercetarea satului Runc, județul Gorj, studiind problema migrației și punând în aplicare tehnici noi de cercetare.

- il suplinește Dimitrie Gusti la cursul de sociologie generală.
- 1947 Apare lucrarea *Introducere în sociologie*. Se desființează Institutul Social Român. Prin Legea de reformare a învățământului, sociologia este exclusă dintre disciplinele universitare pentru a nu mai fi reluată decât în 1965. Este etapa dogmatismului, când sociologia este considerată o știință burgheză și când este distrusă treptat intelectualitatea și cultura românească. Henri H. Stahl face eforturi de adaptare și revine în domeniul asistenței sociale.
- 1949 Conduce campania monografică, cu caracter sociologic concret în județul Hunedoara.
- 1950 Încep ani grei, plini de convulsii politice.
- 1965 Membru al echipei de voluntari care alături de Miron Constantinescu înființează Laboratorul de sociologie al Universității din București, primul laborator sociologic universitar. Participă la comemorarea lui Dimitrie Gusti la Academia R.S.R.
- 1966 Membru în comitetul de redacție al revistei *Revue roumaine des sciences sociales*. Seria de sociologie.
- 1968 Apare lucrarea *Civilizația vechilor sate românești*.
- 1969 Membru în comitetul de redacție al revistei *Analele Universității București*. Seria Sociologie. Apar lucrările *Les anciennes communautés villageoises roumaines; Controverse de istorie socială românească și Organizarea administrativ-teritorială. Comentarii sociologice*. Participă la primul colocviu româno-francez de sociologie cu lucrarea *Istorie și sociologie a societăților devălmașe românești*.
- 1970 Membru titular al Academiei de Științe Sociale și Politice. Președintele Secției de sociologie din cadrul Academiei de Științe Sociale și Politice.
- 1971 Membru și codirector al proiectului de cercetare *Viitorul colectivității rurale în societățile industrializate*, inițiat de Centrul de Cercetare și Documentare în Științele Sociale cu sediul la Viena.
- 1972 Membru al consiliului de conducere al revistei *Viitorul social*. Apare lucrarea *Studii de sociologie istorică*.
- 1974 Membru corespondent al Academiei R.S. România, Secția științe economice și sociologice. Redactor-șef al colecției „Biblioteca Historica Roumaniae” și consultant științific al seriei *Sociologia militans*. Apar lucrarea *Le processus d'urbanisation en Roumanie* (tradusă și în limba engleză) și lucrarea în două volume *Teoria și practica investigațiilor sociale*.
- 1976 Membru al Comitetului executiv al Societății Europene de Sociologie Rurală. Profesor universitar emerit. Călătorii de documentare în diverse țări ale Europei. Apare la Milano lucrarea *La comunità di villaggio. Tra feudalismo e capitalismo nei Principali danubiani*.
- 1977 I se decernează premiul Academiei de Științe Sociale și Politice. Participă la diverse congrese și colocvii internaționale.
- 1980 Coordonează, cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la nașterea lui Dimitrie Gusti, volumul *Dimitrie Gusti. Studii critice*. Apare lucrarea *Teorii și ipoteze privind sociologia orânduirii tributare*.

- 1981 Scrie volumul *Amintiri și gânduri din vechea școală a „monografiilor sociologice”*. Acordă interviuri din care reiese preocuparea pentru prezentul și viitorul sociologiei.
- 1983 Apare volumul: *Eseuri critice. Despre cultura populară românească*.
- 1984 Depune la Editura Academiei manuscrisul lucrării *Probleme confuze în istoria socială a României*, care nu primește „bunul de tipar” decât după revoluția din 1989, explicându-se întârzierea prin faptul că volumul cuprinde o aspră critică a modului cum au fost redactate tratatele de *Istoria României*, în urma Legii de reformă a învățământului din 1948.
- 1990 Membru titular al Academiei Române, la 23 ianuarie.
- 1991 17-18 mai – Simpozion dedicat aniversării a 55 de ani de existență (1936-1991) a Muzeului Satului, cadru în care profesorul este sărbătorit cu prilejul împlinirii celor 90 de ani. Președinte de onoare al Fundației „Dimitrie Gusti”, care se constituie la 5 octombrie ca „instituție cultural-științifică autonomă fără scopuri politice sau patrimoniale și care reunește prieteni ai sociologiei și ai Școlii sociologice românești”.
- 1991 La 9 septembrie se stinge din viață la București.
- Contribuții la problema razeșiei satului Nerej. Dreptul privat obișnuelnic vrâncean. În *Arhiva pentru știință și reforma socială*, 9, nr. 1-3, 1930, 201-244; Extras.
- Caracterul devălmaș al familiei nerejene. *Arhiva pentru știință și reformă socială*, 11, nr. 4, 1932, 447-462 (în colaborare cu Xenia Costa-Foru).
- Vatra satului Cornova. *Arhiva pentru știință și reformă socială*, 11, nr. 1-4, 1932, 118-134.
- Un sat din Transilvania – Drăgușul. *Boabe de grâu*, 4, nr. 3, 1933, 147-168.
- Sistemul onomastic drăgușan. *Arhiva pentru știință și reformă socială*, 12, nr. 1-2, 1934, 83-95.
- Tehnica monografiei sociologice*, București, Editura Institutului Social Român, 1934, 183 p.
- Cultura satelor, cum trebuie înțeleasă*. Cluj, Editura Satul și Școala, 1934 (pe copertă 1935), 54 p.
- Etica muncii în echipă. *Curierul echipeilor studențești*, 2, nr. 1, iulie 1936, 1, 4.
- Al treilea film documentar al Institutului Social Român – Satul Șanț, *Sociologie Românească*, 1, nr. 2, februarie 1936, 30-32.
- Chestionar pentru studiul vecinătăților. *Sociologie Românească*, 1, nr. 1, ianuarie 1936, 54-55.
- L’organisation collective du village roumain. *Arhiva pentru știință și reforma socială*. Număr special – „Omagiu profesorului D. Gusti”. *XXV de ani de Învățământ universitar (1910-1935)*. Anul 13, 1936, 456-469.
- Rudenia spirituală de nașie la Drăguș. *Sociologie Românească*, 1, nr. 7-9, iulie-septembrie 1936, 25-36.
- Vecinătățile din Drăguș. *Sociologie românească*, 1, nr. 1, ian. 1936, 18-31.
- Vicleiul din Tg. Jiu. *Sociologie Românească*, 1, nr. 12, decembrie 1930, 15-32 (în colaborare cu Constantin Brăiloiu).
- Monografia unui sat. Cum se alcătuiește spre folosul căminului cultural*.

Bibliografia principalelor lucrări științifice

Documente vrâncene. Cărți domnești, hotărnicii, răvașe, izvoade. Prefață de N. Iorga, vol. I. București, Tipografia Torouțiu, 1929, 200 p. (în colaborare cu C.D. Constantinescu-Mircești).

Prefață de D. Gusti. București, Editura Fundației Culturale, 1937, 244 p. + 9 pl. ; ediția a II-a, 1938. 275 p. + 9 pl.

Piedici mai vechi în alcătuirea unei sociologii românești. *Sociologie Românească*, 2, nr. 1, ianuarie 1937, 5-11.

Rușetu-Brăila, un sat din câmpia muntenescă. Regimul de proprietate agrară. *Sociologie Românească*, 2, nr. 7-8, iulie-august. 1937, 284-288.

Satul românesc. O discuție de filosofie și sociologia culturii. *Sociologie Românească*, 2, nr. 11-12, noiembrie-decembrie 1937, 489-502.

Campanii de muncă la sate cu echipele regale studențești (1934-1937). În *Curierul echipelor studențești*, 4, nr. 3, martie 1938, 6.

Organizarea socială a țăranimii. În *Enciclopedia României*, vol. 1. Statul. Capitolul IX. București, Imprimeria Națională, 1938, 559-570.

Prelucrarea datelor de recensământ (în programul de lucru al echipelor). *Curierul echipelor studențești*, 6, nr. 16, aug. 1938, 2-3.

Câteva lămuriri despre Serviciul Social pentru tineretul universitar din țară. București, Editura Fundațiilor Culturale, 1939, 34 p.

Étude sociologique sur les communautés des „răzeși” de la Vrancea. București, 1939, 190 p.

Nerej, un village d'une région archaïque. Vol. I-III. Prefață de prof. Dimitrie Gusti. București, Editura Institutului Social Român, 1939.

Vol. I. *Les cadres cosmologiques, biologiques, historiques et psychiques*, 405 p.

Vol. II. *Les manifestations spirituelles*, 322 p.

Vol. III. *Les manifestations économiques, juridiques et administratives. Unites. Procès et tendances sociales*, 402 p.

Pentru sat. București. Editura Fundațiilor Culturale, 1939, 194 p.

O situație juridică intolerabilă – neorganizarea obștilor răzeșești din Vrancea. *Sociologie Românească*, 4, nr. 1-3, ianuarie-martie 1939, 8-22 (în colaborare cu Gh. Serafim).

Un tablou al României întregi. În *Recensământul României din 1941*, București, Editura Institutului Central de Statistică, 1941, 71-75.

Nerej, un sat dintr-o regiune arhaică. *Sociologie Românească*, 4, nr. 7-12, 1942, 623-627.

Sociologia militans. Vol. III. Partea I. Școala sociologică de la București, București, Editura Științifică, 1971, 171-179.

Un seminar de monografie sociologică. În *Sociologie Românească*, 4, nr. 7-12, 1942, 608-611.

Definiția și tipologia satelor devălmașe. În *Revista Fundațiilor Regale*, 11, nr. 8, august 1944, 319-377.

Ipoteza sociologică greșită a eroului eponim fondator de sate. În *Sociologie Românească*, 5, nr. 1-6, 1943, 23-43.

Marxism și știință socială. București, Editura PSD, 1945, 24 p.

K. Marx. *Războiul civil în Franța*. București, Editura PSD, 1945, 100 p. (traducere).

Metode și „moravuri științifice”. În *Revista Fundațiilor Regale*, 12, nr. 1, ianuarie 1945, 155-167.

Sociologie, manual unic pentru clasa a VIII-a a școalelor secundare, București, Ministerul Educației Naționale, 1945, 189 p. Ediția a II-a, 169 p.

Plebanov. *Concepția materialistă a istoriei*. București, Editura PSD, 1946, 36 p. (traducere).

Sociologia satului devălmaș. Vol. I. *Organizarea economică a trupurilor de moșie*. București, Editura Fundația Regele Mihai I, 1946, 297 p.

Introducere în sociologie. București, Editura PSD, 1947, 379 p. (în colaborare cu Șerban Voinea).

Cercetarea sociologică de teren a satului Runc din județul Gorj. *Buletin informativ științific și administrativ al Academiei Române*, 1, nr. 1, 1948, 169-174.

Manual de stenografie. București, Editura de Stat, 1949, 204 p. (în colaborare cu Aurel Boia).

Jean-Jacques Rousseau, *Contractul social*. București, Editura Științifică, 1957, 287 p. (traducere).

Contribuții la studiul satelor devălmașe românești. Vol. I-III. București, Editura Academiei R.P.R., 1938-1965.

Vol. I. *Confederații de ocol, structuri teritoriale și tehnici agricole*, 1958, 374.

Vol. II. *Structura internă a satelor devălmașe libere*, 1959, 365 p.

Vol. III, *Procesul de aservire feudală a satelor devălmașe*, 1965, 459 p.

Să scriem repede. Cum putem învăța ușor stenografia. București, Editura Tineretului, 1960, 84 p. (în colaborare cu Aurel Boia).

Manual de prevederi și asistență socială. Vol. I-II. București, Editura Medicală, 1962.

Vol. I. *Teoria și tehnica prevederilor sociale* (în colaborare cu Elena Florea și Mioara Constantinescu), 356 p.

Vol. II. *Metodologia investigațiilor de prevederi sociale* (în colaborare cu Ioan Matei), 360 p.

Arheologia socială. În *Contemporanul*, nr. 2 (952), ianuarie 1965, 7.

Dimitrie Gusti, profesor și creator de școală. În *Analele Acad. R.S.R.*, vol. XV, Seria a IV-a, 99, 1965.

Anchetele de opinie publică și sociologia folclorului. În *Revista de etnografie și folclor*, 11, nr. 3, 1966, 219-227.

Etnografie și istorie. În *Revista de etnografie și folclor*, 11, nr. 1, 1966, 3-12 (în colaborare cu Ion Donat).

Orientări noi în sociologie. În *Gazeta literară*, 13, nr. 45, mai 1960, 1, 7 (în colaborare cu Ion Biberi).

Probleme actuale ale cercetărilor sociale interdisciplinare și cibernetizate. În *Ramuri*, 3, nr. 5, mai 1960, 15.

Sociologia procesului de învățământ. I-II. În *Gazeta învățământului*, nr. 859, iulie 1966, 2 (1); nr. 875, decembrie 1966, 2 (11).

Tradiții și perspective ale sociologiei românești. În *Viața românească*, 19, nr. 4, aprilie 1966, 154-162.

O misiune de cercetări complexe interdisciplinare. În *Ramuri*, 7, nr. 12 (42), decembrie 1967, 15, 23.

Monografiile – instrument științific de sociologie a învățământului. În *Gazeta învățământului*, 19, nr. 26, decembrie 1967, 3.

Problema dezvoltării structurale din România de azi. În *Viața românească* 20, nr. 12, decembrie 1967, 115-123.

Civilizația vechilor sate românești. București, Editura Științifică, 1968, 96 p. (în colaborare cu Paul H. Stahl).

Sociologia previzională. În *Știință și tehnică*, 20, seria a II-a, nr. 7, iul. 1968, 8-9.

Sociologia proceselor educaționale. În *Revista de pedagogie*, 17, nr. 8, august 1968, 37-42.

Sociologia rurală. În *Revista învățământului superior*, 10, nr. 10, octombrie 1968, 77-83.

Sociologie „concretă” și istorie. În *Revista de filozofie*, 15, nr. 4, aprilie 1968, 379-393; *Teorie și metodă în științele sociale*. Vol. VII, 1968, 219-239; Extras.

Status-uri, roluri, personaje și personalități sociale. În *Sociologie generală. Probleme. Ramuri. Orientări*. București, Editura Științifică, 1968, 121-132.

Tehnicile de cercetare și acțiune culturală „participantă”. În *Educația adulților. Cercetare științifică și acțiune culturală*. București, f.e., 1968, 120-122.

Aerofotogrametrie, arheologia socială și geografia. În *Lucrările Simpozionului de geografie a satului*. București, Editura Academiei, 1969, 49 p.

Les anciennes communautés villageoises roumaines. Asservissement et pénétration capitaliste. București, Éditions de l'Académie de la R.S.R.; Paris, Editions du Centre National de la Recherche Scientifique, 1969, 244 p. cu ilustr. + 1 pl. + 3 h.

Controverse de istorie socială românească. București, Editura Științifică, 1969, 278 p.

Cursuri „magistrale”, cursuri „dialogate”, seminarii și lucrări practice. În *Analele Universității București*, Seria Sociologie, 18, 1969, 99-103.

Istorie și sociologie a societăților devălmașe românești. În *Analele Academiei*, seria a IV-a, vol. XIX, 103, 1969, 453-455.

Organizarea administrativ-teritorială. Comentarii sociologice. București, Editura Științifică, 1969, 96 p.

Sociologie „concretă” și istorie. În *Teorie și metodă în științele sociale*. VII. București, Editura Politică, 1969, 219-238.

Teoria și tehnica investigației participante, I-VII. În *Clubul*, nr. 2, 1969, 20-23 (I – Pregătirea unei anchete de opinie publică); nr. 3, 1969, 23-25 (II – Tehnica convorbirilor); nr. 4, 1969, 26 (III – Formularea întrebărilor statistice); nr. 5, 1969, 26-28 (IV – Prelucrările statistice); nr. 7, 1969, 34-36 (V – Convorbiri libere și analiza de conținut); nr. 11, 1969, 28-30 (VI – După zece luni de la apariție) nr. VI, 1989, 44-46 (VII – Centrarea pe o singură problemă).

Analiză conceptuală și diagnosticare sociologică. În *Metode și tehnici ale sociologiei*. București, Editura Didactică și Pedagogică, 1970, 115-120.

Experiența metodică și tehnică a școlii românești de sociologie. În *Revue roumaine des sciences sociales*, Seria Sociologie, 14, 1970, 15-28.

Problemele neparticipării la activitatea culturală. În *Clubul*, nr. 8, iunie 1970, 24-27, nr. 7, iulie 1970, 22-24; nr. 8, august 1970, 26-28 (în colaborare cu Alexandru Stahl).

Procesul de urbanizare în R.S. România. Zona Slatina-Olt, sub redacția lui Miron Constantinescu și H.H. Stahl. București, Editura Academiei, 1970, 397 p.

Sociologia comunităților sătești din România. În *Glasul patriei*, 15, nr. 12, 20 apr. 1970, 1-9; *Revue roumaine d'histoire*, 9, nr. 3, 1970, 441-452.

Sociologia rurală. În *Probleme de sociologie*. București, Editura Militară, 1970, 101-111.

Sociologia urbană. În *Probleme de sociologie*. București, Editura Militară, 1970, 85-101.

Teoria și tehnica investigației participante. O etapă nouă în cercetările sociologice, câmp larg de aplicație a cunoștințelor cursanților noștri. În *Clubul*, nr. 5, mai 1970, 28-30.

Acțiune culturală și eficiența muncii industriale. În *Clubul*, nr. 6, iunie 1971, 40-41, nr. 7, iunie 1971, 42-43, nr. 8, iunie 1971, 44-45, nr. 9, iunie 1971, 44-45.

Considerații despre sarcinile sociologiei românești. În *Sociologie Românească*. București, Editura Științifică, 1971, 63-64.

Histoire et sociologie des communautés villageoises roumaines. În *Études rurales*, Paris, nr. 41, 1971, 49-50.

Învățămintele metodice și tehnice. În *Sociologia militans*, vol. III. Partea I. Școala sociologică de la București. București, Editura Științifică, 1971, 64-104.

Monografiile. În *Contemporanul*, nr. 4, 12 ianuarie 1971, 8.

Raportul dintre sociologia economică și știința economică. În *Forum*, Științe Sociale, 3, nr. 4, 1971, 147-150.

Studiul culturii în cadrul investigațiilor de sociologie industrială. În *Clubul*, nr. 7, iulie 1971, 42-43.

Probleme actuale de sociologie urban-rurală. În *Colectivitatea rurală*. București, f.e., 1972, 5-12.

- Studii de sociologie istorică*. București, Editura Științifică, 1972, 240 p.
- Satul Drăguș după 40 de ani. În *Viitorul social*, 1, nr. 2, 1972, 517-528.
- Procesul de urbanizare în R.S. România. Zona Vaslui*. București, Editura Academiei, 1973, 263-268 (prefațator).
- Sociologia culturii (dezbateri cu participarea dlui H.H. Stahl). *Contemporanul*, 8, nr. 2, 1973, 8.
- Urbanisation et vie rurale en Roumanie. În *Études rurales*, Paris, nr. 45-50, 1973, 296-303.
- Procesul de industrializare în România în contextul problemelor demografice contemporane. În *Analele de istorie*, 20, nr. 3, 1974, 70-76.
- Le processus d'urbanisation en Roumanie*. București, Editura Meridiane, 1974, 308 p.; traducere în limba engleză, 1974, 290 p. (în colaborare cu Miron Constantinescu și Ion Drăgan).
- Teoria și practica investigațiilor sociale*, vol. I-II. București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1974-1975.
- Vol. I – *Metode și tehnici*, 1974, 360 p.
- Vol. II – *Cercetările interdisciplinare zonale*, 1975, 235 p.
- Teze de sociologie privind sistematizarea teritorială. În *Arhitectura*, 22, nr. 3, 1974, 48-49.
- Comentarii la problema eșantionării zonale. În *Caietul de studii, referate și dezbateri* (Laboratorul de sociologie al Universității din București), nr. 3, februarie 1975, 3-22.
- Sociologia românească se află în fața a 1 001 probleme (Interviu realizat de Ilie Purcaru). În Ilie Purcaru, *România – convergențe la universal*. București, Editura Albatros, 1975, 143-161.
- La comunità di villaggio. Tra feudalismo e capitalismo nei Principali danubiani*. Milano, Jaca Book, 1970, 359.
- Planification des zones urbaines-rurales et développement intégré des ressources humains et naturelles. În *Revue roumaine des sciences sociales*, serie de sociologie, vol. 20, 1975, 27-36.
- Schema unui model de analiză a comunităților sătești (I-II). *Viitorul social*, 5, nr. 2, aprilie-iunie 1976, 278-288 (I), nr. 3, iulie-septembrie 1976, 466-475 (II, cu titlul *Tipologia modalităților de exploatare a comunităților sătești*).
- Comentarii la problema orândurii tributale românești. *Viitorul social*, 6, nr. 4, 1977, 702-710.
- Comentarii la sociologia răscoarelor românești. *Viitorul social*, 6, nr. 3, 1977, 513-516.
- Analiza sociologică a orândurii „tributale” românești. *Viitorul social*, 7, nr. 3, 1978, 513-541.
- Revoluția tehnico-științifică și implicațiile ei sociale, sociologice și de inginerie socială. În *Analele Academiei*, seria a IV-a, vol. XXVIII, 112, 1978, 63 p.
- Teoria fazării tipologice și problema orândurii „tributale”. *Viitorul social*, 7, nr. 1, 1978, 113-121.
- Formațiile tribale și comunitățile agrare. *Viitorul social*, nr. 8, nr. 2, 1979, 343-361.
- Actualitatea sociologiei lui Dimitrie Gusti. *Viitorul social*, 9, nr. 2, 1980, 218-226.
- Dimitrie Gusti. Studii critice (la o sută de ani de la naștere)*. București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980, 391 p.
- Teorii și ipoteze privind sociologia orândurii tributale*. București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980, 193 p.
- T. Herseni (1907-1980). O evocare. *Viitorul social*, 9, nr. 4, 1980, 698-704.
- Traditional Romanian Village Communities: The Transition From the Communal to the Capitalist Mode of Production in the Danube Region*. Cambridge, Londra, Cambridge University Press; Paris, Éditions de la Maisons des Sciences des l'Homme, 1980, XI + 227 p.

Amintiri și gânduri din vechea școală a monografiilor sociologice. București, Editura Minerva, 1981, 426 p.

Rural community studies in Romania. New York, Pergamon Press, 1981, 63 p. (în colaborare cu Mihail Cernea, Maria Larionescu).

Școala sociologică românească (interviu realizat de Septimiu Chelcea și Iancu Filipescu). În *Contemporanul*, nr. 45 (1826), 6 noiembrie 1981, 4.

Sociologia este datoare să se ocupe de problemele zilei de azi (dezbatere cu titlul „Sociologia militans”). În *Viața*

studentească, 25, nr. 44 (860), 4 noiembrie 1981, 9.

Eseuri critice. Despre cultura populară românească. București, Editura Minerva, 1983, 330 p.

Introducere la reeditarea lucrării *Primitivii* de Nicolae Petrescu. În *Sociologie Românească*, serie nouă, 2, nr. 1-2, 1991, 63-72.

Premisele școlii românești de sociologie. În *Sociologie Românească*, serie nouă, 2, nr. 5-6, 1991, 325-336.

Probleme confuze din istoria socială a României. București, Editura Academiei Române, 1992, 214.

Bibliografie

- Apolzan, Lucia. (1991). O viață dedicată cercetării tezaurului istoric al satului românesc. *Sociologie Românească*, serie nouă, 2, nr. 5-6, 338, 339.
- Bădina, Ovidiu. (1966). *Cercetarea sociologică concretă. Tradiții românești.* București: Editura Politică, 106, 110-113, 139.
- Bibliografia principalelor lucrări despre D. Gusti și despre Școala Sociologică de la București. În D. Gusti, *Opere*, vol. I. București: Editura Academică, 1968, 557-559.
- Constantin, Viorica. (1991). Muzeul Satului. 1936-1991. Simpozion dedicat aniversării a 55 de ani de existență. București. 17-18 mai 1991. *Sociologie Românească*, serie nouă, 2, nr. 5-6, 403.
- Constantinescu, Miron, Bădina, Ovidiu, Ernő, Gall. (1974). *Gândirea sociologică din România*, ediția a II-a. București: Editura Didactică și Pedagogică, 88-89; versiunea în lb. franceză, 119-120; versiunea în lb. engleză, 103-105.
- Constantinescu, Miron. (1971). Privire generală asupra sociologiei românești. În Miron Constantinescu. *Cercetări sociologice. 1938-1971.* București: Editura Academiei R.S.R., 205, 206.
- Constantinescu, Miron. (1974). Sociologia românească în ultimii 30 de ani. *Cercetări, studii, referate și dezbateri*, nr. 19, iunie 1974, 11.
- Constantinescu-Galiceini, Virgil; Ungureanu, Ion. (1985). *Teorii sociologice contemporane.* București: Editura Didactică și Pedagogică, 181.
- Costea, Ștefan, Ungureanu, Ion. (1981). *A concise history romanian sociology.* București: Editura Științifică și Enciclopedică, 32-33, 49, 56, 57.
- Costea, Ștefan. (1970). Cercetare, cunoaștere și activitate în sociologia românească în anul 1916. *Viitorul social*, 5, nr. 4, octombrie-decembrie 1976, 729.
- Costea, Ștefan; Larionescu, Maria; Ungureanu, Ion. (1983). *Sociologia românească contemporană.* București: Editura Științifică și Enciclopedică, 73, 193.
- Crișan, Constantin; Stahl, Henri H. (1983). Sociologie als aktiver Humanismus. *Revue d'histoire*, nr. 3, 52-53.
- Drăgan, Ion. (1982). Pasiunea cercetării și acțiunii sociale – prof. H.H. Stahl la 80 de ani. *Viitorul social*, 11, nr. 1, ianuarie-februarie 1982, 147, 149.
- Dumitru, Nicolae S. (1981). H.H. Stahl – un clasic al sociologiei naționale și un ideolog al țărânimii. *Amfiteatru*, 16, nr. 11, noiembrie 1981, 11.

- Dunăre, Nicolae. (1980). Probleme etnologice cercetate de sociologia monografică. În Dimitrie Gusti, *Studii critice*. București : Editura Științifică și Enciclopedică, 289.
- Enciclopedia istoriografiei românești*. București : Editura Științifică și Enciclopedică, 1978, 301.
- Filimon, Mariana. (1976). Medalioane universitare – Henri Stahl. *Forum*, 18, nr. 5, mai 1976, 63-64.
- Gusti, Dimitrie. (1913). Raport asupra activității științifice, didactice și organizatoare a dlui H.H. Stahl. *Sociologie Românească*, 5, nr. 1-6, 261-270 (pentru ocuparea „conferinței de sociologie rurală” de pe lângă Facultatea de Filosofie și Litere din București).
- La mormântul unui mare dispărut, H.H. Stahl - 12 octombrie 1901-9 septembrie 1991. *Sociologie Românească*, serie nouă, 2, nr. 5-6, 1991, 407-408 (N.N. Constantinescu); 408-411 (Ion Drăgan); 410-411 (Vladimir Trebici); 411-412 (Dumitru Sandu); 412-413 (Ovidiu Bădina).
- Măciu, Mircea. *Interpretări. Din istoria sociologiei românești*. Iași : Editura Junimea, 1980, 1976, 123.
- Mic dicționar enciclopedic*, ediția a II-a revăzută și adăugită. București : Editura Științifică și Enciclopedică, 1987, 728; ediția a III-a, 1990, 1651.
- Milca, Mihai. (1981). În slujba unor convingeri umaniste și democratice profunde. Sociologia militans. *Viața studențească*, 25, nr. 14, noiembrie 1981, 9.
- Mosely, Philip. (1936). The Sociological School of Dimitrie Gusti. *The Sociological Review*, Londra, T. 27, nr. 2, 161.
- Petrescu, Paul. (1981). Henri Stahl la 80 de ani. *Tribuna*, 10, nr. 218, decembrie 1981, 10.
- Petrescu, Paul. (1982). Henri H. Stahl la 80 de ani. *Revista de etnografie și folclor*, 27, nr. 1, 1982, 94-95.
- Școala sociologică (monografică) de la București. În *Mic dicționar filozofic*, ediția a II-a. București : Editura Politică, 1973, 552-553.
- Vlădescu-Răcoasa G. (1966). Sociologia în România. Schiță istorică (de la începuturi până la sfârșitul celui de-al doilea război mondial). În *Cercetări sociologice contemporane*. București : Editura Științifică și Enciclopedică, 283, 343.
- Vulcănescu, Romulus. (1979). *Dicționar de etnologie*. I. Terminologie. II. Personalități. București : Editura Albatros, 411.